

HISTORIE OŠETŘOVATELSKÉ PÉČE VYKONÁVANÉ ŘÁDOVÝMI
SESTRAMI

Bakalářská práce

JANA NEZBEDOVÁ

VYSOKÁ ŠKOLA ZDRAVOTNICKÁ, O.P.S. V PRAZE

Mgr. Irena Trpišovská

Stupeň klasifikace: Bakalář

Studijní obor: Všeobecná sestra

Datum odevzdání práce: 2008-03-31

Datum obhajoby:

Praha 2008

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato bakalářská práce byla používána ke studijním účelům.

V Praze dne 31.3. 2008

.....
Jana Nezbedová

ABSTRAKT

NEZBEDOVÁ, Jana: Historie ošetrovatelské péče vykonávané řádovými sestrami. (Bakalářská práce) Jana Nezbedová – Vysoká škola zdravotnická o.p.s. v Praze.

Stupeň odborné klasifikace: Bakalář v oboru Všeobecná sestra.

Školitel : Mgr. Irena Trpišovská.

Vysoká škola zdravotnická o.p.s. , Praha, 2008.

Hlavním cílem práce je seznámit s činností Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v České republice, od jejich počátků, tedy příchodu prvních sester z francouzského města Nancy, vznikem Kongregace u nás, do současnosti, kdy jejich působení je stále široké a úspěšné. Zaměřila jsem se na činnost sester boromejek v Praze, v Nemocnici Milosrdných sester sv. Karla Boromejského (Nemocnice Pod Petřínem), v Domově sv. Karla v Řepích a ve Vinohradské nemocnici, dále na Domov důchodců v Moravských Budějovicích a v Charitním domově Města Albrechtice.

Klíčová slova: Milosrdné sestry sv. Karla Boromejského, Nancy, Kongregace, Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, Domov sv. Karla v Řepích, Vinohradská nemocnice, domov důchodců, charitní domov.

ABSTRACT

NEZBEDOVÁ, Jana: History of nun's nursing care.

(bachelor work) Jana Nezbedová – The Health Care University o.p.s. in Prague.

Qualification degree: Bachelor specialized as a General Nurse.

Tutor: Mgr. Irena Trpišovská.

The Health Care University o.p.s. of Prague, 2008

The main objective of this bachelor work is an introduction to activities of St. Charles' Borromeo Hospitellers in Czech Republic from their beginnings to nowadays. It monitors history of order in our country, starting with an arrival of first nurses/sisters/nuns from French town Nancy and an origin of Congregation. Since then activities and medical care of Borromeo's sisters have been wide and successful. I concentrated at activities of Borromeo's sisters in Prague, in Hospital of St. Charles's Borromeo Hospitellers (Hospital Pod Petřínem), in St. Charles's Retirements home in Řepy and in Vinohradská Hospital. In this work I also wrote about care provided by Borromeo's sisters at Retirements home in Moravské Budějovice and at House of charity in Albrechtice.

Key words: St. Charles' Borromeo Hospitellers, Nancy, Congregation, Hospital of St. Charles' Borromeo Hospitellers, St. Charles' Retirements home, St. Charles' Retirements home in Řepy, Vinohradská Hospital, Retirements home, House of charity

PŘEDMLUVA

Dnešní doba i společnost si žádá kvalitní ošetrovatelskou péči, která by poskytla všem pacientům, klientům zlepšení zdravotního, ale i psychického stavu. Tato péče se stává stále žádanější a náročnější, a přesto sestry boromejky tuto péči dokáží poskytnout na velmi dobré úrovni, kterou doplňují duchovní péčí.

Téma práce je zaměřené na činnost Milosrdných sester sv. Karla Boromejského u nás. Rozsah jejich činnosti a působení u nás je široký, a proto jsem se rozhodla v této práci jejich činnost přiblížit.

Pro výběr tohoto tématu jsme se rozhodla po absolvování klinických cvičení v Nemocnici Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Praze, jejich ošetrovatelská péče je rozšířená i o duchovní stránku, která je v mnoha případech významná. Materiál jsem čerpala jak z archivních zdrojů, časopisných publikací, tak i z internetového zdroje.

Moje bakalářská práce je určena všem, kteří se chtějí o činnosti Milosrdných sester sv. Karla Boromejského dozvědět něco víc.

Touto cestou bych chtěla poděkovat své vedoucí práce Mgr. Ireně Trpišovské, za podnětné rady, podporu a korekce mé bakalářské péče. Dále děkuji milosrdným sestřím S.M. Eucharistice a S.M. Richardis za vstřícnou pomoc v archívu při získávání potřebných materiálů.

OBSAH

Úvod	10
1 Vznik Kongregace	12
2 Příchod boromejek do Prahy	13
2.1 Vznik mateřince	14
3 Nemocnice sv. Karla Boromejského	15
3.1 Vznik nemocnice	16
3.2 Rozvoj nemocnice v 19. století	17
3.3 Od počátku 20. století do nástupu komunismu	18
3.4 Doba komunistického převratu	19
3.5 Návrat sester	20
3.6 Současnost	20
4 Domov sv. Karla v Řepích	21
4.1 Historie ústavu v Řepích	21
4.2 Současnost	22
4.2.1 Sociální a zdravotní pobyty Domově sv. Karla	23
4.2.2 Denní stacionář	24
4.2.3 Geriatrická ambulance	24
5 Nemocnice Královské Vinohrady	26
5.1 Působení boromejek ve Vinohradské nemocnici	26
6 Dům sv. Antonína v Moravských Budějovicích	32
6.1 Historie Domu sv. Antonína	32
6.2 Současnost	33
7 Charitní domov Město Albrechtice	35
7.1 Historie nemocnice a kláštera v Městě Albrechticích	35
7.2 Souhrn činnosti Charitního domova Města Albrechtice	37
Závěr	38

Seznam použité literatury	40
Seznam příloh	42

Seznam tabulek v textu

Tabulka 1 Souhrn pražských filiálek s působností sester boromejek	26
Tabulka 2 Souhrn činnosti Domu sv. Antonína v Moravských Budějovicích	33
Tabulka 3 Souhrn činnosti Charitního domova Města Albrechtice	37

Seznam použitých odborných výrazů

Ergoterapie – metoda léčby a rehabilitace nemocných pomocí vykonávání přiměřené práce, která umožňuje zlepšit jejich fyzický i psychický stav a poskytuje i sociální uplatnění

Fyzioterapie – způsob léčby fyzikálními metodami (*teplem, elektrickým proudem, masážemi, manipulací apod.*), fyzikální terapie

Geriatric – lékařský obor zabývající se diagnózou a léčbou chorob starých osob a péčí o ně

Cholera – infekční onemocnění, charakterizované bolestmi břicha, těžkými vodnatými průjmy, zvracením a rozsáhlou dehydratací vedoucí až k šoku

Inoperabilní nádor – nevhodný k operaci, neoperovatelný

Oligofrenik – slabomyslnost, duševní zaostalost, týká se celé osobnosti se zvláštním postižením rozumových schopností

Plegie – úplná neschopnost aktivního volního pohybu, ochrnutí

Tuberkulóza – infekční onemocnění, nejčastějším vyvolavačem je bakterie komplexu *Mycobacterium tuberculosis*

Tyfus – infekční bakteriální onemocnění

ÚVOD

Úvodem je třeba říci, že působení Milosrdných sester sv. Karla Boromejského u nás se datuje od roku 1837, je to tedy už 171 let. Milosrdné sestry sv. Karla Boromejského také nazývané i sestry boromejky působí na několika místech celé České republiky. Boromejky se zabývají ošetrovatelskou a sociální péčí o seniory i potřebné spolusestry. Vlastní několik charitativních domovů a domovů důchodců, kde poskytují svým klientům i duchovní péči.

Tématem mé bakalářské práce je historie ošetrovatelské péče vykonávané řádovými sestrami. Toto téma jsem konkrétně zpracovala na již zmíněné Milosrdné sestry sv. Karla Boromejského. Sestry boromejky, jejichž Kongregace sídlí v Praze, působí v Nemocnici Milosrdných sester sv. Karla Boromejského (Nemocnice Pod Petřínem), v Domově sv. Karla v Řepích, dále v Albrechticích a Znojmě-Hradišti, kde se mladší sestry starají o staré nemocné řeholnice. Ve Frýdku-Místku a Ostravě-Pustkovci se několik sester věnuje službě seniorům. Milosrdné sestry působí také v Prachaticích v hospice.

Cílem této teoretické práce je přiblížení působení a ošetrovatelské péče boromejek, je určena pro všechny kteří se o sestřích boromejkách a jejich ošetrovatelské péči chtějí dozvědět více informací.

V bakalářské práci se stručně zmiňuji o vzniku Kongregace ve francouzském městě Nancy, o příchodu sester boromejek do Prahy, kam si je vyžádal pan Alois Klár pro svůj Ústav slepců. Další kapitoly jsou věnovány působitím boromejek. Nemocnici Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, zde boromejky začaly působit okamžitě po odchodu z Klárova Ústavu slepců, popisují její historii i současnosti. Domovu sv. Karla v Řepích, kde se starají o seniory v domově důchodců i v denním stacionáři a Fakultní Vinohradské nemocnici, kde sestry boromejky do roku 1957 pracovaly. Mimo Prahu jsem se zaměřila na Dům sv. Antonína v Moravských Budějovicích, kde sestry boromejky provozují domov důchodců a na Charitativní domov Města Albrechtice, kde působily v nemocnici.

V celé práci se snažím přehledným způsobem přiblížit činnost Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v tabulkách, které shrnují významná historická data jednotlivých filiálek.

1 Vznik Kongregace

Milosrdné sestry svatého Karla Boromejského Nancy (Francie)

Kongregace papežského práva, od počátku pečovala o nemocné, chudé, staré a trpící. Institut nemá pravého zakladatele ani zakladatelku, podnět k založení Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského dal Josef Chauvenel ve francouzském městě Nancy. Po smrti Josefa Chauvenela jeho otec založil 18. června 1652 „Dům milosrdenství“. Ke státnímu schválení došlo 6. května 1663 a 21. května téhož roku k církevnímu schválení od toulského biskupa.

Z počátku se činnost Kongregace soustředila na návštěvy a péči o nemocné po domech. Sestry se věnovaly zvláště nejchudším, ale brzy na mnohé žádosti se jejich činnost rozšířila. K této péči o nemocné v domácnosti se připojila služba u nemocných, hospitalizovaných v nemocnicích, sirotčincích, hospicích pro přestarlé, ve školách pro chudé děti, pro hluchoněmé a v psychiatrických léčebnách. Na pozvání papeže Pia XII. převzaly sestry od roku 1957 též práci v misiích v Senegal, ve školách a ambulanciích.

Víc jak půl století bylo Nancy jediným působištěm institutu. Od roku 1704 sestry pracovaly v okolí a již ke konci 17. století působily v diecézích Nancy, Verdun, Siant-Dií ve Vogly asi v 50ti domech

Jak se Kongregace dále rozvíjela, některé domy se oddělily a daly vznik samotným stejnojmenným větvím institutu. Ty mají teď své mateřské domy v Trevíru (Německo), v Praze (se sídlem ve Znojmě), ve Vídni (Rakousko), v Mikulově (Polsko), v Třebnici (dříve Německo). Pro upevnění vzájemných pout mezi těmito domy, které mají všechny stejný původ, rozhodly se generální představení těchto domů založit „Federaci Milosrdných sester sv. Karla Boromejského“, pocházející z Nancy dne 11. října 1970.

Podle činnosti sester je brzy lidé začali nazývat milosrdnými – a jméno má Kongregace po svatém Karlu Boromejském, slavném kardinálu sv. Církve, který působil v Miláně.

2 Půchod boromejek do Prahy

Boromejky začínaly působit v Čechách na podzim roku 1837. Vyžádal si je pro svůj plánovaný ústav pro dospělé slepce v Praze univerzitní profesor Alois Klár. Prostřednictvím kněze pana Heřmana Dichtla požádal Kongregaci Milosrdných sester sv. Karla Boromejského ve Francii v Nancy, aby převzala službu u jeho svěřenců v Praze. Ústředí Milosrdných sester sdělilo, že nemůže poslat sestry do tak vzdálené země, že správa s spojením s mateřským domovem by byla velmi obtížná, téměř nemožná. Projevilo však ochotu vyškolit schopné dívky z Čech, aby si pak mohly založit v Praze samostatnou Kongregaci, nezávislou na mateřinci v Nancy.

Za pomoci pana Heřmana Dichtla byly vyslány do Nancy v letech 1834-1835 čtyři dívky z Českých Budějovic. Dívky se jmenovaly: Terezie Walrová, Františka Fickerová, Terezie Preinfalková, Jana Němcová.

V Nancy se jim dostalo přijetí a náležitých vzdělání, takže se mohly v roce 1837 na den svatého Václava jako mladé řeholnice – S.M. Adalberta, Aloisie, Hypollita, Eufémie – navrátit do své rodné země. Doprovázely je dvě starší francouzské sestry, z nichž jedna S.M. Terezie Helvigová byla jejich představenou a později generální představenou nově založené Kongregace v Čechách.

Dívky byly školeny pro ústav v Praze, kam také hned po příjezdu z Francie nastoupily. Situace se však vyvinula jinak než si jí i sám pan Klár představoval. Ústav vznikl roku 1832, on, jeho zakladatel, zemřel roku 1833. Boromejky přišly až v roce 1837. Do té doby vedla vnitřní správu domova slepých paní Rosina Klárová, vdova po zesnulém profesorovi. Vedla si dobře a obyvatelé byli spokojeni.

Po příchodu řeholnic si ponechala paní Klárová plnou moc nad manželovou dotací. Nakolik jí při příchodu sester omezila pro hospodaření ústavu není známo. Nastávala však nouze, takže se obyvatelé bouřili.

V největší tísně se objevili sourozenci Lobkovicovi: kníže František a kněžna Helena, kteří vydržovali Klárův ústav dokud v něm řeholnice působily.

2.1 Vznik mateřince

K výcviku dalších boromejek byl však nutný MATEŘINEC. Lobkovicovi zakoupili v Mělníku – Podolí pozemky k vybudování domu pro sociálně potřebné spolu s klášteřem pro sestry. Polnosti kolem tvořily hospodářské zázemí nového domova. Toto gesto zakotvilo Kongregaci v Čechách. Boromejky byly však daleko od hlavního města, a tak jim byl nabídnut spolkem „Pražských paní“ k opatrování houfek osiřelých dívek v ústavě sv. Hofburgy ve Šporkově ulici, tam se jim představil budoucí mateřinec v sousední zahradě sirotčince.

Dne 14.srpna 1842 za 12 tisíc zlatých od barona Bretfelda koupily sestry dva malé zahradní domky (č.p. 336 a 337) v petřínské stráni obklopené zahradami. Suma byla hrazena z darů císařovny Mariany a baronky Thysebaertové, rozené Černínové. Dne 29.října 1842 byly sestrám odevzdány klíče od domu. Po nejnútnejších adaptacích se stěhovaly sestry v lednu roku 1843 do nového působiště, zárodku budoucí nemocnice. V domě bylo zřízeno prvních šest lůžek pro nemocné. První nemocnou byla stará vdova, raněná mrtvicí, která poskytla mladým sestrám vhodnou příležitost k dobrému výcviku.

Tyto domky daly základ nemocnici a mateřskému domu s kostelem sv. Karla Boromejského.

Konstituce této boromejské větve byly svatým Stolcem schváleny 6.srpna 1841.

3 Nemocnice sv. Karla Boromejského

3.1 Vznik nemocnice

V dalších letech Kongregace utěšeně rostla, a malém domě, kde sestry bydlely, byl brzy cítit nedostatek místa pro přibývající počet čekatelek a novicек. Hledaly nové řešení. Boromejky se pokusily koupit Vlašský špitál, to se nezdařilo, a proto bylo rozhodnuto vystavět nový, prostorný mateřský dům. Pro stavbu bylo vybráno místo, na kterém stál menší z obou domů, č.p.336 s přílehlou zahradou. Stavitelem se stal pan Gudera, který navrhnul dvouposchod'ovou čtvercovou budovu s vnitřním dvorem. Dne 28.dubna 1851 prohlédlo stavební ředitelství plány i stavební místo a 29.dubna 1851 byly učiněny první tři výkopy knížetem Lobkowiczem, který stavbu nejen podporoval finančně, ale i osobně přiložil ruce k dílu jako rádce stavitele i jako dělník pro všechny nádenické práce. 15.května 1851 se konala slavnost položení základního kamene. Také četní jiní dobrovolníci přispívali finančně na stavbu. Mnozí dodali stavební materiál (dřevo z loďařských závodů v Českých Budějovicích, kníže Schwanzenberg vápno a cihly, pretát benediktinského kláštera v Břevnově kámen z klášterních lomů). Na konci října vyčnívala stavba nad povrch země a koncem téhož roku bylo přízemí hotovo až do prvního poschodí. V zimě se svážel materiál a pracovalo se na vyhloubení sklepů. 14.prosince 1852 byl vztyčen na malé věžičce kříž a do makovice na vrcholu věže byla vložena pergamenová pamětní listina, v níž jsou záznamy o počátcích stavby.

Dne 14.května 1854, přesně tři roky po zahájení stavby, proběhla slavnost svěcení domu. Druhý den byla Nejsvětější Svátost přenesena do sesterské oratoře a sestry se nastěhovaly do nového domu.

V letech 1854-1855 bylo již v nemocnici k dispozici 80 lůžek. 15.května 1855 uzavřela Kongregace smlouvu s pražskou Všeobecnou nemocnicí, že převezme péči o určitý počet nemocných, a kromě toho bude sloužit jako lokální nemocnice pro Malou Stranu a Hradčany. Ze Všeobecné nemocnice byli Pod Petřín převáženi nemocní většinou s těžkými, nevléčitelnými nemocemi. Chirurgicky nemocní, kteří byli po operaci a potřebovali náročnou pooperační péči, pacienti s inoperabilními nádory, a tuberkulózou, plegiemi a jinými těžkými nervovými i interními nemocemi.

Na konci roku 1855 již budova nestačila a bylo nutno začít s jejím rozšířením. První výkop byl 2.července 1856; 12 července položen základní kámen pro nové křídlo domu – od staré budovy na západ. Do této stavby byl zahrnut i větší z původních barokních domů barona Bretfelda.

Byl také dokončen kostel sv. Karla, ozdobený freskami a obrazy malíře V. Kandlera. V této době bylo v nemocnici k dispozici 220 lůžek.

3.2 Rozvoj nemocnice v 19. století

Dne 30.dubna 1857 navštívil mateřinec císař Ferdinand a císařovna-matka Karolina Augusta.

Mezitím nastala doba evropských válečných konfliktů, a sestry byly povolány k ošetřování raněných ve vojenských lazaretech v Čechách, Rakousku i v Itálii.

Počet sester se neustále zvyšoval, sestry působily asi na 120 místech tehdejšího Rakouska-Uherska převážně v nemocnicích, v péči o staré občany, sirotky, předškolní a školní děti a mládež, o postižené děti, slepé a hluchoněmé, slabomyslné, v nápravných zařízeních pro mladé lidi a ve věznicích. Podílely se na katechezi, pečovatelské službě po domech, službou církvi v seminářích, na nunciatuře a v péči o kněze. Ve válečných dobách sestry pečovaly o raněné vojáky v lazaretech.

Roku 1865 se Kongregace rozhodla založit při mateřském domě také školu. Základní kámen byl položen na místě, kde dříve stával kříž, proto název „U sv. Kříže“. Tato budova byla dostavěna již téhož roku na podzim a počátkem roku 1866 v ní zahájila činnost nejprve opatrovna pro děti a větší dívky. Škola byla povolena roku 1868 a hned byly otevřeny 4 třídy. Ke škole přibyla Kongregací zakoupená zahrada sirotčince sv. Hofburgy. Škola „U sv. Kříže“ byla v letech 1874-1875 rozšířena o další budovu pro vyučování dětí.

Pro nedostatek místa bylo roku 1893 přikročeno k vypracování plánu nové budovy na sever od původního mateřince (dnešní dětský pavilon). Dne 22.července 1893 byl posvěcen základní kámen a koncem července 1894 byla stavba dokončena.

Brzy zájem nemocných opět převyšoval kapacitu nemocnice, pokoje byly přeplněny. Byla tedy naplánována další přístavba, směrem ke Strahovskému klášteru. Dům byl pojmenován po sv. Antonínu Paduánském. Základní kámen byl položen 25.června 1898, stavba byla dokončena již v příštím roce.

3.3 Od počátku 20.století do nástupu komunismu

Na přelomu století si nový příliv sester vyžádal rozšíření domu sv. Josefa, pak nemocnice byla vybavena prvním výtahem, opatřena elektřinou, kanalizací a ústředním topením. Nemocnice byla zásobena pitnou vodou ze Strahovské zahrady.

Současně neustále pokračovaly vnitřní úpravy a rozšíření vybavení moderními přístroji. K roku 1930 stoupl počet lůžek na 280 zařízením dalších místností.

V roce 1937 se Kongregace rozhodla svým nákladem zřídit a vydržovat odbornou školu pro ženská povolání v Křížovce. Škola byla ministrem školství a národní osvěty schválena. Během války se řada sester zapojila do pomoci v odboji. Počátkem května 1945, měli sestry možnost účastnit se osvobozovacích bojů, na stanicích první pomoci, na operačních sálech, u lůžek raněných, při osvobozování a ošetřování vězňů – tři sestry pracovaly při osvobozování vězňů v Terezíně. Do nemocnice byli dopravováni v těžkém stavu vězni z Terezína i z koncentračních táborů z Německa. Sanitních služeb na nádražích se účastnily žákyně ošetřovatelské školy při nemocnici. Nemocnice byla v těch dnech přeplněna raněnými.

Kongregace byla v dobách revoluce napadena a obviněna z kolaborace. Někteří lékaři utvořili revoluční výbor, který prohlásil nemocnici za německý majetek, tedy za konfiskát. Vystoupili proti představeným a prohlašoval Kongregaci za přísluhovačku nacistického režimu. Považovali za svou národní a vlasteneckou povinnost shrnout správu nemocnice do svých rukou.

3.4 Doba komunistického převratu

Do nemocnice byl nasazen národní správce, správní úředník všeobecné nemocnice. Byla uvalena národní správa na nemocnici, Kongregaci byla odňata všechna majetnická práva. Referenti Zemského národního výboru v Praze vyzvaly sestry, aby ukončily svou činnost v nemocnici a přenechaly ji lékařům a sami se odebraly do nějakého domu mimo Prahu.

Toto období bylo nejdramatičtější v historii nemocnice. Předseda akčního výboru nemocnice MUDr. Jaroslav Lhotka si dal 26. února zavolat generální představenou a sdělil jí požadavek výboru, aby byla s okamžitou platností odvolána představená nemocnice S.M. Chrysostoma Tyalíková.

Ke dni 31. prosince 1948 byly zestátněny všechny nemocnice v ČSR. V provozu nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského se zatím nic nezměnilo, sestry dále zůstávaly na svých místech. Z nemocnice se stala odbočka Státní fakultní nemocnice v Praze. V průběhu roku 1949 byly také zestátněny všechny školy, tedy i školy Kongregace, a sestry je musely opustit.

V noci na 24. ledna 1952 byla zatčena generální představená Kongregace, Matka Bohumila Langrová. Následovalo odsouzení několika sester, mezi nimi i Vojtěchy Hasmandové, budoucí generální představené. Dne 13. srpna 1952 byli všichni lékaři Nemocnice sv. Karla Boromejského svoláni na ředitelství Ústavu národního zdraví. Ředitel Dr. Kopřiva jim sdělil, že na přání lékařského kolektivu budou řádové sestry v nemocnici zproštěny služby. Sestry neopouštěly nemocnici a mateřinec dobrovolně. Ještě téhož večera nastoupila u nemocných civilní služba, vrchní sestry musely předat nemocniční inventář a klíče, stejně i kuchyně odevzdávala vše, včetně zásob. Mateřinec byl obklíčen tajnou policií. Sestry směly na oddělení jen s doprovodem správce. Církevní referentka sestavila plán rozmístění sester, 44 mladých sester bylo určeno pro továrnu v Trutnově.

Dne 15. srpna 1952 přijela v pět hodin ráno nákladní auta, která odvážela zavazadla. O pár hodin později byly autokarem odvezeny i sestry. Tak byla násilím přerušena služba sester boromejek v Nemocnici sv. Karla Boromejského.

3.5 Návrat sester

Dne 9. srpna 1990 nastoupily po 38 letech, první tři sestry boromejky do Fakultní nemocnice Pod Petřínem, a sice S.M. Edith Machová, Pharm.Dr., S.M. Bartolomea Gyerajová a S.M. Vincenta Kopřivová, sestry nastoupily do lékárny a na interní oddělení. A do 1. září 1990 začaly pracovat další sestry zdravotnice na interní klinice – oddělení „I3”.

Nynější Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Praze vznikla po odstátnění Fakultní nemocnice 1. října 1993.

3.6 Současnost

V současné době je Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského jediná církevní nemocnice s akutní péčí v České republice.

Kapacita nemocnice je v současné době 266 lůžek, na pěti odděleních: interna, chirurgie, anesteziologicko-resuscitační oddělení, dětské a dorostové detoxikační centrum a lůžkové i ambulantní rehabilitační oddělení.

Řádové sestry nepracují na každém oddělení, jejich počet se od roku 1993 snižuje, dnes je jich v nemocnici zaměstnáno kolem dvaceti.

4 Domov sv. Karla v Řepích

4.1 Historie ústavu v Řepích

Nalezinec 1860-1865

Činnost sester boromejek začala v nově zřízeném nalezinci na Hradčanech, kam přišlo 18. prosince 1855 pět sester. Téhož dne bylo umístěno do tohoto provisorního ústavu 113 hochů a 17 dívek. Sestry se o tyto děti staraly, ale pro nedostatek místa a potřebného vybavení bylo třeba najít jiné východisko. V roce 1856 se přestěhovaly do Buštěhradu u Kladna, ani tehdy prostory nebyly vhodné pro péči o nalezence.

V roce 1858 zakoupila Kongregace pro sestry v Řepích pozemek zvaný „Taicmanův dvůr“ za účelem zřízení sirotčince a postavila zde velkou prostornou budovu. Koncem dubna 1859 se započalo se stavbou. A 4. srpna 1860 se mohly sestry stěhovat z Buštěhradu do Řep s prvními 188 chovanci, zanedlouho se v něm péčí sester připravovalo pro život 400 dětí a sirotků odloučených a opuštěných od rodičů.

Roku 1864 vypukla v ústavu epidemie trachomu (egyptská oční nemoc), nemoc vypukla u dívek i chlapců a tří sester. Sestry se postaraly o vyléčení dětí v nemocnici Pod Petřínem. Počet dětí klesal, v roce 1864 bylo v ústavu 46 nalezenců, a v roce 1865 je 25 nalezenců pro které Kongregace koupila a zařídila domov v Karlíně.

Ženská trestnice 1865- 1948

Roku 1865 byla budova pronajata presidiu místodržitelství a z bývalého nalezince byla zřízena ženská trestnice. Správa trestnice včetně převýchovy trestanek a káranek byla svěřena Kongregaci. Pro sestry byly tyto odsouzené ženy potřebným člověkem, kterému chtěly pomáhat. „Trest není pomstou: jeho hlavním smyslem je přivést člověka na správnou cestu, dát mu novou naději a příležitost ji uskutečnit.“ Sestry dobře ovládaly psychologii a vytvořily funkční metodiku s odsouzenými ženami. Zaměstnávaly je v ručních dílnách, na přilehlých polnostech, v hospodářství, na zahradě, v kuchyni, pekárně, v prádelně.

Největší počet žen byl v letech 1945-1948: 600 osob. Po 83 letech své existence byla ženská trestnice 30. listopadu 1948 zrušena.

Charitativní domov 1949 – 1950

V roce 1949 sestry přeměnily tehdy budovu po rozsáhlých stavebních úpravách na charitativní domov. Tento Ústav sociální péče byl zřízen pro oligofreniky (pacienti se sníženou rozumovou schopností od dětství), neschopné pracovat. V ústavu byla čítárna, společenská místnost, knihovna a lékařská ordinace, rentgen, nemocniční oddělení i oddělení pro infekční případy. Koncem roku byli chovanci převezeni do jiných ústavů a charitativní domov byl zrušen.

V září 1950 byly boromejky odsunuty do Města Albrechtic u polských hranic.

4.2 Současnost

V roce 1990 se sestry boromejky opět vrátily do Řep. Boromejkám byl vrácen domov důchodců „Dům sv. Antonína“ v Moravských Budějovicích v roce 1992, Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, bývalá Fakultní nemocnice Pod Petřínem v roce 1993.

Vězeňská služba se obrátila na sestry boromejky se žádostí, zda by nenavázaly na tradici a v ní nepokračovaly – pomohly vytvořit nové pracovní příležitosti pro odsouzené ženy s lehčími tresty.

V této době se Praha potýkala s velkým problémem nedostatku lůžkové kapacity pro sociálně potřebné staré občany a pro dlouhodobě ležící pacienty. Proto vznikl projekt vybudovat v Řepích Ústav pro ošetřovatelská lůžka, sociální pobyty pro obyvatele s náročnou ošetřovatelskou péčí, denní stacionář a pracovní příležitosti pro odsouzené ženy.

4.2.1 Sociální a zdravotní pobyty v Domově

Domov sv. Karla Boromejského poskytuje přechodné sociální a zdravotní pobyty pro nemocné a staré lidi a celodenní pobyty v denním stacionáři s kapacitou pro pětadvacet klientů. Na šedesáti zdravotnických lůžkách jsou přijímáni většinou ležící pacienti, v třílůžkových pokojích, obyvatelé na sociálním pobytu s kapacitou čtyřiatřiceti míst mají k dispozici dvoulůžkové pokoje. Profesionální péče, poskytovaná na obou typech lůžek, se však nemění.

Lékaři a zdravotnický personál slouží v nepřetržitém provozu, kromě pravidelné lékařské péče na vysoké úrovni s moderním vybavením, jsou zajištěny i odborné konziliární služby chirurgické, urologické, rehabilitační a neurologické.

V rehabilitačním centru usilují fyzioterapeutky pomocí individuálního i skupinového cvičení a léčebných metod o obnovení schopnosti sebeobsluhy, o nácvik chůze, udržení fyzické aktivity a pohybových schopností. K udržení tělesné i duševní aktivity přispívá ergoterapie, motivuje k pohybu, procvičuje soběstačnost v denním životě a zlepšuje celkovou kondici. Je poskytována na lůžkovém oddělení i v denním stacionáři. V neposlední řadě je do celostní péče o pacienta vkládána i duchovní péče. V dosahu všem klientům je i práce sociálních pracovníků, které nabízejí sociálně právní poradenství klientům i rodinám.

4.2.2 Denní stacionář

Denní stacionář nabízí celodenní plnohodnotný program, který je zaměřen na zlepšování zdravotního stavu i psychické pohody každého klienta. Ve stacionáři kladou důraz na individuální přístup.

V komplexní péči usilují o uchování nebo návrat soběstačnosti nácvikem činnosti denní sebeobsluhy, o udržení fyzické i psychické aktivity cvičením, hrou, četbou a ručními pracemi, rehabilitací pohybových schopností a nácvikem chůze, i procvičováním drobných pohybů při kreslení nebo vytváření výrobků z různého materiálu.

4.2.3 Geriatrická ambulance

Tato ambulance nabízí komplexní vyšetření geriatrem včetně posouzení soběstačnosti klienta a návrh na jeho vybavení kompenzačními pomůckami, předoperační vyšetření, vyšetření nemocného s demencí a jeho sledování, ošetřování a léčbu chronických ran a bércových vředů s poradenstvím pro pečující rodinné příslušníky.

5 Nemocnice Královské Vinohrady

5.1 Působení boromejek ve Vinohradské nemocnici

Milosrdné sestry sv. Karla Boromejského přišly do nemocnice 5. května 1902. To již byly postaveny administrativní a hospodářská budova, dva interní pavilony a jeden chirurgický, infekční pavilon, umrlčí komora a prosektura.

V nemocnici se zvyšoval počet nemocných a tím se zvýšil i počet lékařů, ošetřovatelek i ostatního personálu.

Po rozpoutání první světové války rok 1914 byla polovina lůžek vyhrazena raněným a nemocným vojákům. V nemocnici byla zřízena nemocniční oddělení pro cholera, tyfus a úplavici. Vypukla i epidemie neštovic, tito nemocní byli umístěni v pavilonu A. V letech 1919 – 1922 byly u nemocnice postaveny dřevěné baráky Pasteurova ústavu. V barácích bývalo sto až dvě stě nemocných, kteří byly pokousáni vzteklými zvířaty.

Řádové sestry byly zaměstnané i na plastické chirurgii, první roky pro ně byly těžké, protože jim lékaři práci stěžovaly. Z plastické chirurgie sestry odešly roku 1945. Do roku 1945 působilo v nemocnici šedesátpět sester Kongregace.

Rok 1945

V květnu bylo do Vinohradské nemocnice přivezeno na tři sta repatriantů, byli zbídačeni, ztrápeni a plni hmyzu. Nemocnice uvolnila dva pavilony, kde byly repatrianti koupání, zbavování hmyzu a veškeré nečistoty.

V první den pražské revoluce, bylo do nemocnice přiváženo mnoho raněných. Byly přeplněny nemocniční pokoje i chodby.

Za okupace po zrušení klášterních škol vypomáhaly sestry učitelky v nemocnicích. Po skončení druhé světové války byly odvolány učitelky z nemocnice a nahrazeny civilními ošetřovatelkami. Odešly i další sestry boromejky z interního pavilonu, z oddělení ušní a krční, chirurgické ambulance a dvě sestry z rentgenu.

V únoru 1945 po plenární schůzi museli opustit nemocnici někteří přednostové, lékaři, civilní sestry i jiní zaměstnanci. K Státní Vinohradské nemocnici bylo připojeno zdravotní středisko pro Prahu XII., čímž se provoz zdvojnásobil. V té době byla práce sester zejména na chirurgii náročná a centrální rentgen a ambulance byly neustále obléhány nemocnými. Zdravotní středisko bylo brzy odpojeno, a nemocnice přešla na Fakultní s veškerou její náročností.

Koncem října 1955 opustily sestry boromejky onkologii v pavilonu B. Tyto sestry byly poslány do Odbočky Vinohradské nemocnice v Tuchoměřicích. Pavilon převzal civilní personál.

Rok 1956

Na chirurgických sálech byly sestřím boromejkám přiděleny dvě civilní instrumentářky. Sestry se povinně účastnily postgraduálního školení. Pouze na gynekologickém oddělení pracovaly sestry boromejky bez civilních sester. Z chirurgického oddělení musely odejít další řádové sestry, které byly rozděleny na různá oddělení. Dvě byly poslány do Tuchoměřic. Pět řádových sester z chirurgie bylo nahrazeno dvanácti civilními sestrami.

Roku 1957 bylo uveřejněno, že budou řádové sestry z Vinohradské nemocnice propuštěny. Někteří přednostové z chirurgie a z interního oddělení usilovali o to, aby řádové sestry byly v nemocnici ponechány. Přesto bylo rozhodnuto, že budou řádové sestry nahrazeny sestrami civilními.

Dne 19. srpna 1957 byl z Vinohradské nemocnice vystěhován majetek Kongregace, který byl dopraven do Charitativních domovů, kde řádové sestry působily.

Sestry opustily Vinohradskou nemocnici 26. srpna 1957 a byly určeny do různých filiálék.

Tabulka 1 Souhrn pražských filiálek s působností sester boromejek

NÁZEV FILIÁLKY	VZNIK, ČINNOST, UKONČENÍ
PRAHA – Hofburgy	2.11.1839 - Sirotčinec.
	rok 1939 - Internát dívek, majetek vlastní od roku 1939.
	23.9.1950 - Zestátněno i s ošetřovatelskou školou.
	13.9.1996 - Založení nového mateřince a svěcení domu.
PRAHA Mateřinec(Vlašská) Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského Kostel sv. Karla Boromejského Ošetřovatelská škola.	Mateřinec a nemocnice stavěli Milosrdné sestry sv. Karla Boromejského s pomocí rodičů Lobkoviců.
	14.8.1842 - Sestry kupují dva domky od barona Bretfelda.
	28.1.1843 - Stěhování do nového mateřince.
	2.2.1843 - První mše svatá v provizorní kapli.
	23.7.1850 - Definitivní stěhování z Klárova ústavu do provizorního mateřince.
	15.5.1851 - Položení základního kamene.
	14.12.1852 - Vztyčen kříž.
	2.7.1856 - Výkop a rozšíření budovy kvůli nemocným.
5.9.1936 - Zřízení Ošetřovatelské školy - v II. poschodí za noviciátem.	

	29.10.1939 -Posvěcena - rok 1945 pokus o odstranění sester.
	1.1.1949 - Zestátnění nemocnice.
	15.2.1952 - Sestry vyvezeny - rok 1954 - Statut Fakultní nemocnice.
	9.8.1990 - SCB nástup do služby, s. Edith, s. Bartolomes, s. Vincenta.
	28.2.1992 - Navrácení nemocnice.
	1.10.1993 - Zrušení Fakultní nemocnice Pod Petřínem a znovuzřízení Nemocni Milosrdných sester sv. Karla Boromejského.
PRAHA – Smíchov	1.3.1868 - Příchod sester do domku „Asyl Srdce Páně”.
	1.5.1868 - Opatrovna a pracovna.
	24.6:1889 - Započato se stavbou - Asyl pro churavé sestry a ženy. Ubytovna pro studenty
	30.11.1990 - Činnost ukončena, sestry odvezeny do Vinohrad.
	10.9.1990 - Podána žádost o navrácení budovy na Smíchově Ministerstvu vnitra, II. eta restitucí Sb. zák. 338/91, vráceno.
	15.6.1995 - Prodej domu.
PRAHA - Klárův ústav	28.9.1937 - Ošetřování slepců (majetek nebyl ve vlastnictví Kongregace).
PRAHA – Karlín	15.3.1863 - Opatrovna a dívčí pracovna.
	27.9.1865 - Přivezení nalezcenci z Řep, vyléčení z oční choroby, sirotčinec, Ústavní obec škola (majetek patřící Kongregaci), později ubytovna studentů.

	1.9.1950 - Státní nařízení, sestry soustředěny do Města Albrechtic. Ukončena činnost.
PRAHA - Křižovka, Úvoz	5.7.1866 - Dívčí obecná škola (majetek patřící Kongregaci).
	Roku 1921 - Měšťanská škola, roku 1928 - Jednoroční kurs.
	Roku 1937 - Odborná škola pro ženská povolání.
	1.9.1949 - Zestátnění školy.
	25.4.1994 - Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského opět vlastníkem.
PRAHA –Hradčany	1.10.1879 - Ústav slepců - výchova, vyučování, hudební vzdělání.
	1.4.1949 - Výpověď sestrám.
PRAHA – Pohořelec	2.1.1858 - Opatrovna - mateřská škola (majetek nebyl ve vlastnictví Kongregace).
	21.5.1951 - Státní zřízení, odchod sester.
PRAHA – Hradčany	24.10.1854 - Ženská trestnice.
	26.10.1865 - Celý ústav se přestěhoval do Řep.
	18.12.1855 - Nalezinec Nazaret (majetek nebyl ve vlastnictví Kongregace).
	Roku 1856 - Přemístění do Buštěhradu.
	4.8.1860 - Přemístění z Buštěhradu do Řep.
PRAHA – Žižkov	8.11.1881 - Opatrovna (majetek patřící Kongregaci).
	31.7.1912 - Činnost ukončena.
PRAHA – II	26.3.1856 - Veřejná všeobecná nemocnice.

	31.8.1863 - Po výpovědi smlouvy Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejské odvolala sestry.
PRAHA- Dalimilova, Žižkov	5.5.1975 - Komunita pro řeholní dorost.
	31.8.1982 Komunita přestěhována na Vinohrady.
PRAHA - Za Vackovem, Žižkov	25.3.1977 - Komunita pro řeholní dorost (majetek ve vlastnictví Kongregace).
	31.11.1984 - Komunita zrušena.
PRAHA - Vápeníkova, Chodov	1.10.1977 -Komunita pro řeholní dorost.
	15.3.1991 - Komunita zrušena.
PRAHA - Pod Křížem, Bráník	1.10.1980 - Komunita pro řeholní dorost.
	31.8.1992 - Komunita zrušena.
PRAHA – Řepy	6.8.1860 - Nalezinec - děti nalezené bez rodičů (majetek ve vlastnictví Kongregace).
	27.9.1865 - Přemístění Praha - Karlín, vypukla oční nemoc.
	26.10.1865 - Ženská trestnice (majetek ve vlastnictví Kongregace).
	30.11.1948 - Zrušena trestnice, státní nařízení.
	1.1.1949 - Péče o oligofreniky.
	2.9.1950 - Odsun sester do Města Albrechtice, Domov v Řepích převzalo Ministerst spravedlnosti a pak Ministerstvo zemědělství do roku 1990.
	Roku 1990 - Činnost převzala Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského.

	7.8.1996 - Přejmenování Ošetřovatelského ústavu na Domov sv. Karla Boromejského.
PRAHA 2 - Na Kozáčce, Vinohrady	1.9.1982 - Komunita pro řeholní dorost.
	28.2.1989 - Komunita zrušena.
PRAHA 9 - Dářská, Kyje	20.9.1984 - Komunita pro řeholní dorost.
	1.10.1997 - Komunita zrušena.
PRAHA .Malostranské náměstí, Malá Strana	30.11.1984 - Komunita pro řeholní dorost.
	30.7.1997 - Komunita zrušena.
PRAHA -Vlašská, Malá strana	23.3.1994 - Komunita pro řeholní dorost - později i pro pracující sestry v nemocnici.
PRAHA – Podmokly	20.11.1928 - Exerciční dům - SCB vedení domácnosti.
	V roce 1942 - Zabráno nacisty.
PRAHA- Vinohrady	V roce 1876 - Opatrovna - 120 dětí.
	18.9.1890 - Prodej domu.
	5.5.1902 - Fakultní nemocnice.
	28.8.1957 - Výměna SCB za civilní sestry.
PRAHA -Břevnov Vicentinum	6.6.1899 - Ústav pro nezhojitelné nemoci.
	4.11.1952 - Přestěhováno na Bělehrad.
	Rok 1958 jaro - Předání služby slovenským sestrám Vykupitelkám.

6 Dům sv. Antonína v Moravských Budějovicích

6.1 Historie Domu sv. Antonína

V letech 1924 – 1931 působil v Moravských Budějovicích pan Hynek Buš, který usiloval o získání a zavedení nějakého z ženských řádů, důvodem bylo ošetřování starých, nemocných a opuštěných osob v rodinách. V této době se ThDr. Antonín Nekula zabýval plánem postavit v Moravských Budějovicích klášter sester boromejek, s nimiž spolupracoval v nemocnici Pod Petřínem. Se stavbou kláštera se započalo 27. července 1935, o rok později, tedy v září 1936, byla stavba dokončena.

Dne 1. září 1936 byl zahájen provoz sestrami boromejkami, dům sloužil jako učiliště pro prvních šest dospívající dívky, které navštěvovaly kursy vaření a domácích prací. Dále vznikla mateřská škola s padesáti dětmi, a konaly se exerciční kursy (exercicie – několikadenním kursy přednášek s náboženskou tematikou, možnost dialogu s knězem). Počet kursů pořádaný boromejkami se pro velký zájem zvyšoval, bylo tedy přijato několik přestárých osob a několik studentů, kteří byli v domě dočasně ubytováni.

Na podzim roku 1938 se museli Češi stěhovat ze Znojma v důsledku změny hranic, stěhovali se do Moravských Budějovic a tak se stalo že dům byl zaplněn do posledního místa.

Během války měly sestry zakázáno pořádat kursy, byla zavřena i mateřská škola, která byla nahrazena německou mateřskou školou. V té době se dům proměnil v lazaret, kde se léčili a operovali vojáci i uprchlíci.

Od roku 1944 se sestry boromejky vrátily k původní činnosti v domě, opět začaly exerciční kursy, kursy vaření, šití a provoz obnovila česká mateřská škola, až s šedesáti dětmi denně.

Komunistický režim v roce 1948 však vydal zákaz přijímání dětí do mateřské školy a stejně tak byla přerušena výuka dívek a exerciční kursy. Domov sv. Antonína byl státním nařízením přeměněn na útulek pro přestárle důchodce. Z počátečního stavu třicetidevítí ošetřovanců, o které pečovalo pět řádových sester, stoupl počet lůžek na osmdesátčtyři a počet sester na deset. Od roku 1949 přešla částečně správa ústavu na

Českou katolickou charitu. Od 1. ledna 1960 přebral domov důchodců do své péče Okresní národní výbor v Třebíči.

Po roce 1989 se sestry boromejky snažily o navrácení Domu sv. Antonína v Moravských Budějovicích. Dne 21. listopadu 1991 byla sepsána zřizovací listina, kterou Kongregace opět zřizuje Dům sv. Antonína Milosrdných sester boromejek k poskytování ústavní péče občanům. Dohoda podepsaná 12. prosince 1991 mezi Okresním úřadem a Kongregací navrátila dům do vlastnictví boromejek.

V roce 1993 došlo k založení Nadace Domu sv. Antonína, která podporovala činnost boromejek a různé potřebné rekonstrukce na Domu sv. Antonína.

V roce 1994 pečoval v tomto sociálním zařízení třicetitří členný personál o osmdesát tři obyvatel. Z toho bylo třiatřicet obyvatel zcela imobilních. Personál byl složen z řádových sester, kterých bylo šestnáct a ze sedmnácti civilních zaměstnanců.

6.2 Současnost

V současné domě je Dům sv. Antonína po rozsáhlých rekonstrukcích, domov má vybudované výtahy, bezbariérový přístup a zrekonstruované pokoje pro obyvatele, sponzorem byla Nadace Domu sv. Antonína. V Moravských Budějovicích pracuje pět řádových sester boromejek se čtyřiceti až padesáti civilními zaměstnanci. Počet obyvatel se pohybuje okolo osmdesáti .

Obyvatelům je poskytována odborná zdravotní, ošetrovatelská a sociální péče, rehabilitace se speciálními přístroji, ergoterapie, trénování paměti seniorů, která je prováděna metodou lékařky Františky Stengelové „Trénování paměti hrou“, a v nemalé míře je poskytována i péče duchovní.

Tabulka 2 Souhrn činnosti Domu sv. Antonína v Moravských Budějovicích

NÁZEV FILIÁLKY	VZNIK, ČINNOST, UKONČENÍ
MORAVSKÉ BUDĚJOVICE	<p>1.10.1936 -Mateřská škola - roku 1942 zrušena.</p> <p>1.10.1936 - Kursy pro dospívající dívky a exerciční dům - na podzim 2938 ukončeno, potom dočasně útulek pro Čechy vystěhované ze Znojma, během války asyl pro staré lidi a ubytovna pro studenty.</p> <p>V roce 1945 - Krátkodobě lazaret.</p> <p>V roce 1945 - Po ukončení války opět mateřská škola a kursy domácích prací a exercicie.</p> <p>V roce 1948 - Domov důchodců.</p> <p>19.3.1969 - 19.3.1971 - Noviciát.</p> <p>V roce 1982 - Ústav přestěhován do Myslibořic - úprava domu. Po sedmi měsících návrat do původního Domova důchodců (DD) – do současnosti.</p>

7 Charitní domov Město Albrechtice

7.1 Historie nemocnice a kláštera v Městě Albrechticích

V roce 1845 požádalo o boromejky slezské město Nisa. Po schválení Kongregací převzaly boromejky 21. srpna 1848 vedení Hlavního hospitálu niského, který měl být centrem a výchozím stanovištěm. O rok později přibyla ke třem prvním sestřím boromejkám z Prahy další sestra. Tato sestra převzala správu industriální školy pro nemajetné dívky.

Po novém vytvoření provincií se Město Albrechtice stalo sídlem Československé provincie a v roce 1872 přišly z Pruska první tři sestry do Mariánského ústavu pro mládež. Asi v roce 1880 byl ústav přeměněn v normální školu, která se později rozšiřovala.

Aby Kongregace v Albrechticích uplatnila svou činnost na sociálním poli, pomýšlelo se na stavbu vlastní nemocnice. Sestry získaly pozemek vedle svého kláštera a na podzim roku 1922 byly zahájeny stavební práce. Za dva roky 19. října 1931 byla nemocnice dokončena. Nemocnice byla zpočátku soukromá, od 27. září 1934 měla právo veřejnosti. Právo veřejnosti bylo podmíněno přístavbou infekčního pavilonu a nemocnice je získala jako poslední ústav. První pacientkou v nemocnici i v infekčním pavilonu byla sestra boromejka, která onemocněla při epidemii tyfu.

V Městě Albrechticích byla škola zrušena v roce 1935, protože město založilo svoji vlastní školu.

Obsazování Sudet znamenalo obsazení nemocnice. Z nemocnice byli pacienti odvezeni vlakem do Vratislavi. Sestry, které doprovázely nemocné, se dostaly až do Berlína. V roce 1940 začaly do nemocnice přicházet první případy kostní tuberkulózy. Zdravotní rada lékařské komory rozhodl, že do nemocnice bude odesílat tyto nemocné z celého sudetského kraje. To byl počátek specializace nemocnice na tuto chorobu. Dále byly sestry boromejky nuceny převzít infekční pavilon v Lipníku jako „válečné nasazení“.

V lednu 1944 byli pacienti z nemocnice přestěhováni do ochranných sklepů. Vojsko zabralo lazaret poslední přístavbu kláštera a jedno patro nemocnice. Sestry byly

vyzvány v lednu 1945, aby opustily Město Albrechtice, ony však zůstaly. Nová výzva ke stěhování přišla v dubnu. Opět odmítly.

Po válce měly být odsunuty všechny sestry německé národnosti kromě transportu neschopných a těch, které byly potřebné k zajištění chodu nemocnice. Do prvního odsunu 23. ledna 1946 bylo určeno třiadvacet sester. V dalším odsunu bylo jedenáct sester. V červenci 1946 vydal Zemský výbor usnesení, jímž byly chráněny sestry jako zdravotnický personál.

Dne 1. ledna 1949 byl vydán zákon o postátnění zdravotnických zařízení, který se vztahoval také na albrechtickou nemocnici. Předání se uskutečnilo 27. ledna 1950. V nemocnici sestry pracovaly až do konce doby totality tak, že ty, které odcházely do důchodu, byly nahrazovány civilním personálem.

Koncem srpna 1950 byl albrechtický klášter Státním úřadem pro věci církevní prohlášen koncentračním klášterem. Násilím byly svázeny sestry působící u mládeže z celé Kongregace. Některé sestry brzo odcházely do nových domů, které byly na stání příkaz zakládány jako ústavy sociální péče a domovy důchodců.

V roce 1952 byl klášter předán České charitě. Ústav dostal název Charitní domov pro řeholnice.

Po změnách které přinesl rok 1989, zůstal dům dále Charitním domovem pro řeholnice. Vrácení nemocnice sestrám se nepodařilo uskutečnit, ale dál slouží svému účelu, i když v ní již žádné sestry boromejky nepracují.

Tabulka 3 Souhrn činnosti Charitního domova Města Albrechtice

NÁZEV FILIÁLKY	VZNIK, ČINNOST, UKONČENÍ
ALBRECHTICE - u Krnova (pozn.: od roku 1945 název Město Albrechtice)	1873 - Dívčí škola, pensionát, mateřská škola. Únor 1939 - Činnost ukončena. 15.4.1923 - 30.4.1980 - Provinční dům. 1.4.1960 - Charitativní domov.
ALBRECHTICE - u Krnova	4.11.1931 - Všeobecná nemocnice. V roce 1949 - Kostní tuberkulóza. 21.3.1950 - Všeobecná nemocnice zestátněna, postupný odchod sester.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem popisovala historii ošetrovatelské péče, kterou poskytují Milosrdné sestry sv. Karla Boromejského v České republice. V posledních letech je ošetrovatelská péče sester boromejek úspěšná.

Samotná historie filiálek, které boromejky založily nebyla mnohdy radostná, během druhé světové války musely sestry opustit své nemocnice, charitního domovy, domovy důchodců a většina z nich byla odvážena do továren. Naštěstí pro ně a mnohdy i pro nás tyto časy pominuly. Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského získala většinu svých domovů nazpět a mohly ve své ušlechtilé práci pokračovat. I přesto, sester boromejek v těchto domovech nepracuje tolik, jako tomu bylo na počátku jejich působení u nás, většinou zdravotnický tým tvoří civilní zdravotnický personál, pokud se nejedná o charitní domovy, které jsou například v Albrechticích nebo Znojmě-Hradišti, kde se pouze mladší sestry boromejky starají o nemocné starší řeholnice.

Cílem mé bakalářské práce bylo přiblížit činnost Milosrdných sester sv. Karla Boromejského. Vybrala jsem pro to jen některé domovy a nemocnice ve kterých sestry působily, nebo ještě stále působí. I já mám zkušenost se spoluprací se sestrami boromejkami v Nemocnici Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Praze. Do této nemocnice jsem chodila v rámci absolvování klinických seminářů. Podle mého názoru se přístup sester k nemocným v této nemocnici liší od přístupu některých sester v jiných pražských nemocnicích. Je to určitě dáno i tím, že tato nemocnice není tak velká, a sestry boromejky svým laskavým, přívětivým a klidným přístupem nejen ke všem nemocným, ale i rodinám nemocných a v neposlední řadě je svým kolegům vytváří nezaměnitelnou přátelskou atmosféru, která je na první pohled patrná. Spolupráce s těmito sestrami na ošetrovatelské péči, pro mě byla velmi kladnou zkušeností a přínosem pro můj další přístup a komunikaci s nemocnými. Věřím, že bych se s takovou spoluprací setkala v každém domově, ve které sestry boromejky působí.

Jedním z nejdůležitějších motivů pro napsání této práce bylo přiblížit sobě i dalším zdravotním sestřám a nejen jim samozřejmě, rozsah ošetrovatelské péče jakou boromejky už tolik let poskytují po celé České republice.

Seznam použité literatury

1. V. Praha – Řepy.: Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského a Domov sv. Karla. 1/9 Statut Domova sv. Karla. Praha.
2. VI. Praha – Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského. HISTORIE, pořadač 38, Setry boromejky a nemocnice Pod Petřínem. Praha.
3. VI. Praha – Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského. HISTORIE, pořadač 40, Pohled do dějin Fakultní nemocnice Pod Petřínem. Praha.
4. VI. Praha – Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského. HISTORIE, pořadač 48, Stručné dějiny nemocnice. Praha.
5. VI. Praha – Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského. HISTORIE, pořadač 55, Ošetřovatelská škola. Praha.
6. XI. Praha – Řepy. HISTORIE, pořadač 1, Domov sv. Karla Boromejského v Praze Řepích. Praha.
7. XI. Praha – Řepy. Pořadač 8, Historie Prahy, Pražské boromejky mají světový primát. Praha: MF DNES, 4.června 2002, s. D/6
8. XI. Praha – Řepy. HISTORIE, pořadač 13, Ženská trestnice. Praha
9. INDEX domů Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského a její činnost. Podle zachovalé dokumentace r. 1837 – 2007. Praha: 2007.
10. KONGREGACE Milosrdných sester sv. Karla Boromejského. Z historie charitativní a řádové ošetřovatelské péče. Praha: Časopis SESTRA, červen 2003, příloha časopisu SESTRA č. 6. s. 12-13
11. KRONIKA. I. Město Albrechtice – nemocnice dokumentace, 5. HISTORIE. Praha.
12. KRONIKA. II. Město Albrechtice – řeholní dům. Praha.
13. KRONIKA. 60 let Domu sv. Antonína v Moravských Budějovicích 1936 – 1996. Praha.
14. KRONIKA Milosrdných sester sv. Karla Boromejského. Díl IX. 1938 – 1947. Praha. s. 1–213.
15. KRONIKA Milosrdných sester sv. Karla Boromejského. Díl X.a. 1948 -1952. Praha. s. 1–122.

Internetové zdroje

1. Denní stacionář v Domově sv. Karla [online] dostupné na:
<http://www.domovrepy.cz/s01seniori/stacionar.php>. Navštívené dne 15.1.2008
2. Geriatrická ambulance v Domově sv. Karla [online] dostupné na:
<http://www.domovrepy.cz/s01seniori/ambulance.php>. Navštívené dne 15.1.2008
3. PETŘÍNOVÁ, I.: Kde léčí boromejky [online] dostupné na:
<http://www.katyd.cz/index.php?cmd=page&type=11&article=3629>. Navštívené dne 12.2.2008
4. Historie Fakultní nemocnice Královské Vinohrady [online] dostupné na:
http://www.fnkv.cz/html/zakladni_udaje/historie.php. Navštívené dne 13.2.2008

Seznam příloh

Příloha 1 Snímek budovy Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského	43
Příloha 2 Snímky budovy Domu sv. Karla v Řepích	44
Příloha 3 Snímek budovy Domu sv. Antonína	45
Příloha 4 Snímek budovy Charitního domu v Měště Albrechticích	45

Příloha 1 Snímek budovy Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského

Příloha 2 Snímky budovy Domu sv. Karla v Řepích

Příloha 3 Snímek budovy Domu sv. Antonína

Příloha 4 Snímek Charitativního domu v Městě Albrechticích

